

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen; het examen bestaat uit 18 vragen en één samenvattingsopdracht. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Ban de armoede

Alinea 1 en 2 hebben *ten opzichte van elkaar* elk een eigen functie. Benoem die functie door een van de volgende functiewoorden te kiezen: *constatering, conclusie, oorzaak, samenvatting, uitwerking, verklaring* en *voorbeeld*.

- 1p **1** Wat is de functie van alinea 1? Kies als antwoord één van bovenstaande functiewoorden.
1p **2** Wat is de functie van alinea 2? Kies als antwoord één van bovenstaande functiewoorden.

“Vandaag de dag vraagt men zich bezorgd af of niet door de ideeën van elders het erfgoed van de Verlichting wordt aangetast.” (regels 26-28)

- 2p **3** Waarom is die bezorgdheid, gelet op alinea 4, onterecht?
Gebruik voor je antwoord maximaal 20 woorden.

“De tegenstelling tussen arm en rijk is niet Gods werk. Ze is ook niet het werk van de natuur. Ze is mensenwerk.” (regels 64-66)

- 1p **4** Op welke wijze wordt deze uitspraak in de tekst *Ban de armoede* aannemelijk gemaakt?
A Door te verwijzen naar de economische gevolgen van politieke gedragingen.
B Door te verwijzen naar verschillen in inkomen en levensomstandigheden.
C Door te verwijzen naar voorbeelden van een confrontatie tussen culturen.

- 2p **5** Om welke reden zou het Westen zich verplicht moeten voelen om ten strijde te trekken tegen de mensonterende armoede in een groot deel van de wereld, gelet op alinea 4?
Gebruik maximaal 25 woorden.

- 3p **6** Om welke reden zou het Westen zich aangesproken moeten voelen om ten strijde te trekken tegen de mensonterende armoede in een groot deel van de wereld, gelet op alinea 5?
Gebruik maximaal 25 woorden.

“Waarom duurt het dan zo ontzaglijk lang voordat we iets ondernemen?” (regels 74-75)

- 2p **7** Wat is blijkens het vervolg van de tekst het belangrijkste excuus om niets te ondernemen?
Gebruik maximaal 15 woorden.

- 1p **8** Welke conclusie kan worden getrokken uit alinea 6?
A Het is ondoenlijk de armoede binnen enkele jaren te laten verdwijnen.
B Het rijke Westen heeft geen baat bij het bestrijden van de armoede elders.
C Het verbeteren van de wereldeconomie lost de armoede niet op.
D Het vergt betrekkelijk weinig middelen om de armoede in de wereld te bestrijden.

“Het Westen houdt willens en wetens een internationale orde in stand die voor systematische scheefgroei van de welvaart zorgt.” (regels 112-115)

- 1p **9** Welke functie heeft deze zin ten opzichte van de voorafgaande alinea, alinea 6?
Deze zin
A beschrijft een argument.
B beschrijft een conclusie.
C beschrijft een doel.
D beschrijft een gevolg.

“De klacht is dat het Westen zelf de ideeën van de Verlichting niet langer serieus neemt. Dit verwijt zouden we ons moeten aantrekken.” (regels 150-153)

- 2p **10** Waarom zouden juist wij ons dit moeten aantrekken, gelet op het tekstgedeelte van alinea 1 en 2?
Gebruik maximaal 20 woorden.

“*Why do they hate us?*” vroegen de Amerikanen zich (...) verbijsterd af.” (regels 141-143)
Blijkens alinea 9 hangt de afkeer van Amerika samen met het verwijt dat het Westen zelf de ideeën van de Verlichting niet langer serieus neemt.

- 1p **11** ■ Welk Verlichtingsidee zou door het Westen onvoldoende serieus worden genomen, gelet op alinea 9?
- A Het idee dat alle mensen gelijke rechten hebben.
 - B Het idee dat alle mensen gelijkwaardig zijn.
 - C Het idee dat de mens een vrij wezen is.
 - D Het idee dat de mens een wezen is met gezond verstand.

fragment 1

In het Afrikaanse land Malawi kwam in 1994 een einde aan de dictatuur. Het land werd een democratie met veelbelovende vooruitzichten. Nu, acht jaar later, is het land armer dan ooit. Dertig procent van alle Malawianen lijdt honger en twintig procent is besmet met het aidsvirus. Er is niemand van de regering die er ook maar één nacht wakker van ligt. Volgens een voormalige minister willen voormalige donorlanden geen geld meer steken in Malawi, omdat ze geen mismanagement en corruptie willen. De wortels daarvan liggen in de Afrikaanse plattelandscultuur. Wie macht en rijkdom vergaart, moet zijn stam- en dorpsgenoten mee laten delen. Je eigen club bevoordelen is vanzelfsprekend. Doe je dat niet, dan lig je eruit.

naar: Ralf Bodelier, Verzwolgen toekomst, *de Volkskrant*, 21 december 2002

- 2p **12** □ Welke veronderstelling uit alinea 10 en 11 van de tekst *Ban de armoede* wordt door het voorbeeld in fragment 1 tegengesproken?
Gebruik maximaal 20 woorden.
- 3p **13** □ Welke concrete actie zou, gelet op alinea 12, mogen worden verwacht om een einde te maken aan de toestand in Malawi, zoals geschetst in *fragment 1*?
Gebruik maximaal 20 woorden.

fragment 2

Sommigen denken dat veel buitenlandse onvrede jegens Amerika wordt veroorzaakt door armoede, maar armoede is maar een deel van het probleem. Vooral de islamitische wereld zit met een dilemma. Marktwerking is misschien goed voor de economie, maar soms slecht voor de religie. Sommigen meten voorspoed af aan het aantal vestigingen van Nike en McDonald's, de aanwezigheid van MTV en grote bioscopen. Maar dat is tegelijkertijd een indicatie van de corruptie van religieuze waarden.

naar: Jim Schilder, De totalitaire markt, *HP/De Tijd*, 21 juni 2002

- 3p **14** □ Toon met behulp van fragment 2 aan dat de Westerse beïnvloeding van de economie in arme landen zich tegen het Westen kan keren.
Gebruik maximaal 20 woorden.

In de tekst *Ban de armoede* zijn de volgende tekstdelen te onderscheiden:

- deel 1: Situatie- en probleemschets
- deel 2: Centrale vraagstelling(en) bij het probleem
- deel 3: Verklaringen voor het uitblijven van oplossingen
- deel 4: Afronding

- 1p **15** □ Met welke alinea begint deel 2?
1p **16** □ Met welke alinea begint deel 3?

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

- 1p **17** ■ Hoe kan het schrijfdoel bij de tekst *Ban de armoede* het beste worden getypeerd?
De tekst is vooral
- A activerend, want er wordt een oproep gedaan om de internationale orde die de armoede in stand houdt, te wijzigen.
 - B beschouwend, want er wordt een antwoord gezocht op de vraag naar de oorzaken van de Noord-Zuid-tegenstelling.
 - C betogend, want er wordt beargumenteerd dat armoedebestrijding een kwestie is van navolging van Verlichtingsideeën.
 - D uiteenzettend, want er wordt een mondiale misstand uit de doeken gedaan zonder dat een standpunt wordt ingenomen.
- 1p **18** ■ Welke van de onderstaande beweringen geeft de hoofdgedachte van de tekst het beste weer?
- A Het rijke Westen is er te weinig op uit de kloof tussen arm en rijk te dichten, die ontstaan is doordat de Verlichtingsidealen maar binnen een beperkt gebied zijn geëffectueerd.
 - B Het Westen wijt de kloof tussen Noord en Zuid te gemakkelijk aan cultuurverschillen, waardoor te weinig ondernomen wordt om de bestaande internationale orde te wijzigen.
 - C Men moet oog krijgen voor de oorzaken van de Noord-Zuid-tegenstelling om te voorkomen dat de afkeer tegen het Westen steeds dreigender vormen aanneemt.
 - D Niet-democratische regeringen van arme landen zorgen ervoor dat de ideeën van de Verlichting in die landen geen wortel kunnen schieten, zodat de macht in handen van weinigen blijft.

Tekst 2 De reiziger en de toerist

- 21p **19** □ Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal 200 woorden van de tekst *De reiziger en de toerist*. Zorg ervoor dat je samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent.
Uit je samenvatting moet duidelijk worden:
- welke ontwikkeling zich in de opeenvolgende periodes vanaf de Middeleeuwen tot de Tweede Wereldoorlog heeft voorgedaan in de motieven om te reizen;
 - wat de belangrijkste kenmerken zijn van het toerisme sedert de Tweede Wereldoorlog;
 - wat de belangrijkste kenmerken zijn van de moderne toerist.

Einde
